Dünya Dilleri ve Edebiyatlarında Kuramsal Yaklaşımlar ve Eleştirel Perspektifler

Editör
Prof. Dr. Arzu ÖZYÖN

Vizetek
Yayıncılık

Dünya Dilleri ve Edebiyatlarında Kuramsal Yaklaşımlar ve Eleştirel Perspektifler

Editör
Prof. Dr. Arzu ÖZYÖN

Yazarlar
Arzu ÖZYÖN - Betim Neyran CAN - Burçak Tuba TAYHAN GÜZEL
Cihan YAZGI - Emrah IŞIK - Selin KÜÇÜKALİ

E-ISBN: 978-625-382-475-4
DOI: 10.54637/vizetek.9786253824754

Copyright © Vizetek
Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap, elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.
Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Büşra ÇOLAKOĞLU
Kapak Tasarımı: Ahmet TUNÇDEMİR
Dizgi & Mizanpaj: Samet TORUN
Yayım: Ankara | Ekim, 2026

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)
Elektronik Yayın Formatı: PDF Elektronik
Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Vizetek Yayıncılık

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA
Tel.: (0312) 482 00 11
Web: www.vizetek.com.tr
E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com
Yayıncı Sertifika No: 41575

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Trifles'dan "A Jury of Her Peers"a
Kadın Dayanışmasının Evrilmesi 3
Arzu ÖZYÖN

2. BÖLÜM

Kadının Yeri: *İnci Küpeli Kız* ve "Sarı Duvar Kâğıdı" Üzerine
Feminist Bir Okuma..... 18
Betim Neyran CAN

3. BÖLÜM

Held At Another's Pleasure: Precarity In Jo Hamya's
Three Rooms And Natasha Brown's *Assembly*..... 33
Cihan YAZGI

4. BÖLÜM

Bedenin Ötesinde: A. S. Byatt'ın "Taş Kadın" Adlı Eserinde
Posthümanist Beden 58
Emrah Işık

5. BÖLÜM

The Pale King: How Pale is the Postmodern Posthuman?..... 86
Selin KÜÇÜKALI

6. BÖLÜM

İki Ütopya, İki Kadınlık Tahayyülü:
Begüm Rokeya'nın *Sultana'nın Rüyası* ve Halide Edib Adıvar'ın
Yeni Turan Eserlerinde Birinci Dalga Feminizm Etkileri.....106
Burçak Tuba TAYHAN GÜZEL

ÖN SÖZ

İnsanlık var oldukça ve insan toplumsal ve doğal çevresiyle, teknolojik gelişmelerle ilişki içinde olduğu sürece, kadının toplumdaki yeri ve kadın haklarına odaklanan feminizm; insan ve doğa arasındaki ilişkinin edebi eserlerdeki temsillerini konu edinen eko-eleştiri (çevrecilik) ve insan ile insan olmayan ya da organik ve inorganik arasındaki ilişkileri ele alan posthümanizme dair konular güncelliğini koruyacak ve tartışılmaya devam edecektir.

Aynı bağlamda, elinizdeki Dünya Dilleri ve Edebiyatlarında Teorik Yaklaşımlar ve Eleştirel Perspektifler başlıklı kitap da feminizm, eko-eleştiri (çevrecilik) ve posthümanizme dair konuları, kanonik ve çağdaş yazarların eserleri üzerinden yeniden tartışmaya açmaktadır. Bu doğrultuda kitabın birinci bölümünde Arzu Özyön, "*Trifles*'dan 'A Jury of Her Peers'a Kadın Dayanışmasının Evrilmesi" başlıklı çalışmasında Amerikalı kadın yazar Susan Glaspell'in *Trifles* (*Önemsiz Şeyler*) (1916) adlı oyunuyla aynı hikâyenin uyarlaması olan "A Jury of Her Peers" ("Akranlarından Oluşan Bir Jüri") (1917) adlı eseri, kadın dayanışmasının evrimi bağlamında ele almaktadır. Kitabın ikinci bölümünde ise Betim Neyran Can, "Kadının Yeri: *İnci Küpeli Kız* ve "Sarı Duvar Kâğıdı" Üzerine Feminist Bir Okuma" başlıklı çalışmasında, Tracy Chevalier'nin Vermeer'in tablosundan esinlenerek yazdığı *İnci Küpeli Kız* (1999) romanını çalışmasının odağına alarak Charlotte Perkins Gilman'ın "Sarı Duvar Kâğıdı" (1892) adlı öyküsüyle feminist kuram çerçevesinde karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Üçüncü bölüm, Cihan Yazgı'nın "Held At Another's Pleasure: Precarity in Jo Hamya's *Three Room*s And Natasha Brown's *Assembly"* adlı çalışmasına yer vermekte ve İngiliz yazar Jo Hamya'nın *Three Rooms* (2021) adlı romanını, aynı yıl yayımlanan İngiliz yazar Natasha Brown'un *Assembly* (2021) adlı romanıyla *güvencesizlik* (*precarity*) kavramı bağlamında karşılaştırmalı olarak analiz etmektedir. Emrah Işık'ın yazdığı "Bedenin Ötesinde: A. S. Byatt'ın 'Taş Kadın' Adlı Eserinde Posthümanist Beden" başlıklı dördüncü bölüm, posthüman bedeni, çoğunlukla teknolojik destek, sibernetik bütünleşme, protezlerle genişleme ve bedenin bilgi örüntüsüne indirgenmesi bağlamlarında ele alan çalışmaların aksine, A. S. Byatt'ın "Taş Kadın" (2003) adlı öyküsü üzerinden taşlaşmayı insan bedeninin ontolojik sınırlarını aşındıran ilişkisel bir oluş süreci olarak incelemektedir. Kitabın beşinci bölümünde Selin Küçükali tarafından yazılan

ve Amerikalı yazar David Foster Wallace'ın *The Pale King* (2011) adlı romanını ele alan "*The Pale King*: How Pale is the Postmodern Posthuman?" başlıklı başka bir posthümanist çalışma yer almaktadır. Çalışma, yazarın ifadesiyle, "postmodernizm yaşayan büyük sistemler içinde insan öznesinin özerkliğini ve görünürlüğünü nasıl kaybettiğini ve sayısal veriler ve mekanize örgütlenme biçimleri aracılığıyla posthümanizme doğru nasıl evrildiğini göstermektedir." Son bölüm Tuba Tayhan Güzel tarafından yazılmış olan "İki Ütopya, İki Kadınlık Tahayyülü: Begüm Rokeya'nın *Sultana'nın Rüyası* ve Halide Edib Adıvar'ın *Yeni Turan* Eserlerinde Birinci Dalga Feminizm Etkileri" adlı bölümdür. Bu bölüm, Hint edebiyatının kadın yazarlarından Begüm Rokeya'nın Sultana'nın Rüyası (1905) adlı eserini çıkış noktası olarak almakta ve Halide Edib Adıvar'ın *Yeni Turan* (1908) adlı eseriyle birinci dalga feminizmin etkileri açısından karşılaştırmaktadır.

Bilimsel açıdan titiz, ancak yaklaşımıyla erişilebilir olan bu kitap, edebiyat öğrencileri, araştırmacılar ve öğretmenler için değerli bir kaynak olacak ve teorinin yalnızca soyut bir çerçeve olmadığını, metinlere, toplumlara ve içinde yaşadığımız dünyalara dair anlayışımızı derinleştiren canlı bir uygulama olduğunu gösterecektir.

1. BÖLÜM

TRIFLES'DAN "A JURY OF HER PEERS"A KADIN DAYANIŞMASININ EVRİLMESİ

Arzu ÖZYÖN[1]

Giriş

Glaspell, 1916 tarihli *Trifles* (*Önemsiz Şeyler*) adlı oyununu bir yıl sonra, 1917'de bu kez kısa bir hikâye olarak ve "A Jury of Her Peers" başlığıyla yeniden yazar. Birçok kaynakta hikâyenin oyundan bir uyarlama olduğu ifade edilse de, Susan Glaspell'in hikâyeyi neredeyse baştan yarattığını gösteren önemli ipuçları da bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, iki eseri feminist teori bağlamında karşılaştırmalı olarak inceleyerek kadın dayanışması temasının, oyunun hikâyeye evrilme sürecine paralel olarak ne kadar derinleştiğini ve ne ölçüde evrildiğini ortaya koymaktır.

Her ne kadar tiyatro metinleri de kısa hikâye ve romanlar gibi edebiyatın bir parçası olsa ve yazarın duygularını okuyucuya aktarmada önemli ölçüde rol oynasa da, çoğunlukla sahnelenmek üzere yazıldığından, özellikle duyguların okura aktarılması noktasında eksiklikler yaşanabilir. Zira düşünceleri ifade eden sözcükler ve cümleler sahnede oyuncuların eylemleri, jest ve mimikleriyle tamamlanarak bir bütün oluşturur. Sahnelenmenin olmadığı durumlarda, salt bir metin olarak okunan oyunda ise sahne yönetimine (notlarına) rağmen duygu aktarımı eksik kalabilir.

Susan Glaspell, bir yazar olarak kendisi de bunun farkına varmış ve duygularını yeterince açık ifade edememiş olmaktan rahatsızlık duymuş olmalı ki, oyunu yazmasının üzerinden henüz bir yıl geçmişken, oyunu hikâyeleştirmeye karar verir. "Tek perdelik bir oyun olan *Trifles*'ı, bir yıl sonra "A Jury of Her Peers" adlı kısa öykü izle[r]; Glaspell bu öyküde, *Trifles*'da yeterince açık bir şekilde ele alınmadığını düşündüğü bazı unsurları daha ayrıntılı olarak analiz etmeye çalış[ır]" (López Rodríguez, 2002, s. 10)[2].

[1] Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü. ORCID: 0000-0003-2730-9676.

[2] Bu çalışmada İngilizceden yapılan tüm çeviriler yazara aittir.